ՀԱՄԱՌՕՏ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Աղէքսանդրապոլի վիճակի եկեղեցական ծխական դպրոցների 1916/17 ուսմ. տար.

Աղէքսանդրապոլի վիճակը Երևանի նահանգի ամենահայաշատ գաւառներից մէկն է։ Գաւառի 128 գիւղերը քաղաքի հետ ունեն մօտ 200,000 բնակչութիւն։ Այս գաւառի մէջ, շնորհիւ աղքատութեան, տգիտութիւնն է թագաւորում։ Լուսաւորութիւնը շատ դժուարութեամբ է թափանցում գիւղերը, ուստի և դպրոցների թիւը շատ քիչ է։ 1913/14 ուսմ. տար. ընթացքում վիճակի գիւղերում գոյութիւն ունէին 29 դպրոց միայն։ Ուրեմն 98 գիւղերում դպրոց չկար։ Սորանից ընթերցողը կարող է գաղափար կազմել և ամբողջ գաւառի մտաւորի մասին։ Պէտք է ասել, որ գաւառի մի քանի գիւղերում կային նաև պետական դպրոցներ։ Թէ ինչու գիւղերում դժուարութեամբ են ծխական դպրոցներ բացուել, դորա պատճառներն են. նախ՝ որ և է գիւղական գրագիր, իրեն թիկունք ունենալով տանուտէրին, կամ պրիստաւին, բռնի կերպով համախօսականներ է կազմել տուել պետական դպրոցներ բանալու համար, որոնց պահպանութեան համար որոշ գումարներ էր յատկացնում գիւղացին, այդ դպրոցներից շատերը չեն բացուել, սակայն ժողովրդի կոպէկները շարունակ գանձարան է մտել։ Երկրորդ. Հոգևոր պաշտօնների գլուխ անցած անձինք գիւղերը չեն դուրս եկել և ծխական դըպրոցների բացման մասին հոգս չեն քաշել։ Իսկ 1914 թուից սկսած դպրոցների թիւը հետզհետէ աւելանում է շնորհիւ այն հանգամանքի, որ փոխանորդ Արտակ վարդապետը շարունակ գիւղերը շրջելով, յորդորում է գիւղացիներին ծխական դպրոցներ բաց անել. սահմանել է տալիս այդ դպրոցների պահպանութեան համար ծխական տուրքեր և ինքն էլ տարեկան նպաստներ է նշանակել տալիս Բալե-

գործական հաստատութեանց: Միևնոյն ժամանակ հոգս է քաշում եղած դպրոցների պահպանութեան համար:

Այսպիսով, երեք տարուայ ընթացքում նոր դպրոցներ բացւում են 26 գիւղերում, և սոյն 1616/17 ուսմ. տար. մէջ գոյութիւն ունէին 55 դպրոց: Դպրոցների ծաղկումը և աւելանալը կապուած էր փոխանորդի շրջագայելու հետ, և եթէ չլինէր պատերազմը, այդ դպրոցների թիւը աւելի շատ կլինէր: 1916/17 ուսմ. տար. դպրոցների պատկերը պարզ կերևայ ստորև գրուած աղիւսակից:

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Աղէքսանդրապօլի շրջանի ծխ.-դպրոցների 1916/17 ուսմ. տ.

	Գ Ի Ւ Ղ Ե Ր Ը	Տարեկան նպաստ.						Ծխական տուրք	
		Դպր. ֆօնդ		Բարգ.-ընկ. կենդր. կոմ.		Կուլտ. միութիւն			
		Ռ.	Կ.	Ռ.	Կ.	Ռ.	Կ.	Ռ.	Կ.
1	Ղոնախղրան	—	—	200	—	—	—	200	—
2	Հաջինազար	—	—	—	—	—	—	200	—
3	Մեծ Քեափանակ	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Ջրախլի	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Դիրաքլար	—	—	100	—	—	—	—	—
6	Մեծ Դիւզքեանդ	—	—	200	—	—	—	—	—
7	Ղազանչի	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Նորաշէն	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Հաջի Խալիլ	100	—	—	—	—	—	—	—
10	Մեծ Բաշ գիւղ	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Հառիճայի վանքի	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Արթիկ	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Մահմուտջուղ	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Հոռոմ	—	—	200	—	—	—	200	—
15	Իմրխան	150	—	—	—	—	—	150	—
16	Խլի Ղարաքիլիսա	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Դահարլի	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Բողազքեասան	100	—	—	—	—	—	—	—

19	Նոր Արթիկ . .	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Ջեթի՞անքով . .	100	—	150	—	—	—	—	—
21	Ղշլաղ . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Գեօրան . . .	—	—	100	—	—	—	100	—
23	Եագուբլի . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Համամլու . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Մեծ Ղարաքիլիսա .	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Ջաջուռ . . .	—	—	—		—	—	200	—
27	Մեծ Քէյթի . .	—	—	—	—	—	—	200	—
28	Զորլի . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
	ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ ԴՊՐՈՑՆԵՐ 1914—1917 Թ.								
29	Մեծ Արխուալի .	250	—	250	—	150	—	500	—
30	Հայ Փամբ . .	—	—	—		—	—	—	—
31	Մունջուխլի . .	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Համզաչիման . .	200	—	—	—	—	—	—	—
33	Ագքիլիսա . . .	—	—	100	—	—	—	200	—
34	Մօլլագեօքչա . .	150	—	—	—	—	—	400	—
35	Սօգիւթլի . .	100	—	—	—	—	—	—	—
36	Բուղդաշէն . .	200	—	—	—	—	—	200	—
37	Բոզդողան . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Տաւշանղշլաղ . .	—	—	—	—	—	—	200	—
39	Բաբոյլի . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Սուանվերդի . .	—	—	—	—	—	—	100	—
41	Վր. Եներ. Ղանլիջաներ	—		100	—	—	—	300	—
42	Սպիտակ . . .	—		100	—	—	—	200	—
43	Սօնգիւբլի . .	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Մեծ Պարնի . .	—	—	100	—	—	—	600	—
45	Ղալթախչի . .	—	—	100	—	—	—	200	—
46	Ղզլքիլիսա . . .	100	—	—	—	—	—	—	—
47	Ջոթուռ . . .	100	—	—	—	—	—	150	—
48	Ղաչաղան . . .	100	—	—	—	—	—	150	—
49	Նալբանդ . . .	—	—	—	—	—	—	200	—
50	Հայ Գեօզալդարա .	—	—	—	—	—	—	200	—
51	Որտնաւ . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
52	Աղխուլա . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
53	Ղարաքօյու . .	—	—	—	—	—	—	150	—
54	Ղուլիջան . . .	—	—	—	—	—	—	200	—
55	Ծլովխան . . .	100	—	—	—	—	—	200	—